

Niewolnicy wiedzy

Autor tekstu: **Samuelson**

Teoria jest podstawowym narzędziem porządkowania faktów. Ale nawet w tak zwanych ścisłych naukach fizycznych to, w jaki sposób postrzegamy obserwowane fakty, zależy od noszonych przez nas okularów teorii.

Kiedy jesteśmy młodzi, nasze umysły są otwarte na nowe pojęcia. Noworodek widzi światło, ale jeszcze nie postrzega, że układ promieni świetlnych kształtuje pewne przedmioty. W miarę wzrostu dziecko zaczyna rozpoznawać rodziców, pokarm, psy: organizuje ono doświadczenie w pewien pogląd na rzeczywistość.

Niestety ucząc się otaczającego nas świata, rychło stajemy się więźniami naszej wiedzy. Wzrastając na planecie zwanej Ziemią, moglibyśmy sądzić, że reszta wszechświata obraca się wokół nas. Albo też, ponieważ żyjemy w gospodarce kapitalistycznej, możemy mieć trudności z sympatyzowaniem z innymi ustrojami gospodarczymi bodaj z ich zrozumieniem.

To samo jest prawdą w odniesieniu do naukowców. I oni, tak jak inni ludzie, są więźniami swych wyobrażeń teoretycznych *a priori*. Dobre opanowanie fizyki Newtonowskiej może im utrudniać zrozumienie nowszych teorii względności.

Dlatego właśnie nauka należy do młodych. Starzy „wiedzą” zbyt wiele rzeczy, od których nie mogą się uwolnić. Dla ilustracji, posłuchajmy Maxa Plancka, laureata Nagrody Nobla, fizyka słynnego dzięki odkryciu rewolucyjnej teorii kwantów. W swojej *Scientific Autobiography* Planck opisuje to, co zaobserwował w odniesieniu do fizyki. *"Doświadczenie to stało się dla mnie okazją do stwierdzenia pewnego faktu, moim zdaniem, bardzo godnego uwagi: nowa prawda naukowa triumfuje nie dlatego, że jej oponenti zostali przekonani i zrozumieli ją, ale raczej dlatego, że z biegiem czasu wymierają oni i rośnie nowe pokolenie, które jest z nią dobrze obeznane"*.

Ekonomia, T.1, s.34-35

(Publikacja: 17-05-2002 Ostatnia zmiana: 05-07-2003)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,112) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,112>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach Racjonalista.pl

informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl